

ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ
ΔΙΚΑΙΟΥ (ΚΕΙΕΔ)

Γ' ΤΑΞΗ ΗΘΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 1929

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΚΕΙΠΕΔ

Όραμα

- Συστηματική μελέτη της ιστορίας του ελληνικού δικαίου. Ανάδειξη εξελικτικής και αδιάλειπτης πορείας του δικαίου μέσα στην εκάστοτε διαμορφούμενη κοινωνικό-πολιτική και ιστορική πραγματικότητα.
- Μελέτη των δικαίων της ελληνο-ρωμαϊκής αρχαιότητας, του βυζαντινού δικαίου, του δικαίου του μεταβυζαντινού ελληνισμού, των μετεπαναστατικών χρόνων και του νεωτέρου Ελληνισμού.

Αποστολή

1. **Περισυλλογή, κριτική έκδοση και σχολιασμός** ανέκδοτων νομικών πηγών μεταβυζαντινής περιόδου. Ήδη από το 1948: 68 τόμοι (πάνω από 300 μελέτες και 17 μονογραφίες).
2. **Συστηματική μελέτη νομικών πηγών** των ακόλουθων περιόδων της ιστορίας του ελληνικού δικαίου: (i) Αρχαία Ελληνική, Ελληνιστική και Ρωμαϊκή, (ii) Βυζαντινή, (iii) Μεταβυζαντινή (Λατινοκρατία–Οθωμανοκρατία) και (iv) Περίοδος Νεωτέρου Ελληνισμού.

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ | ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Εφορευτική Επιτροπή

- Πρόεδρος: Απόστολος Σ. Γεωργιάδης
- Τακτικά Μέλη: Εμμανουήλ Ι. Ρούκουνας,
Άννα Μπενάκη-Ψαρούδα, Προκόπιος
Παυλόπουλος
- Αναπληρωματικά Μέλη: Στέφανος Δ.
Ήμελλος

Διεύθυνση

- Επόπτης: Μιχαήλ Σταθόπουλος
- Διευθύνουσα: Λυδία Παπαρρήγα-
Αρτεμιάδη

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ | ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ

Ερευνητικό Προσωπικό

- Α' Βαθμίδα: 4
- Β' Βαθμίδα: -
- Γ' Βαθμίδα: 1

Ανάγκες για Πρόσθετο Προσωπικό

- Α' Βαθμίδα: -
- Β' Βαθμίδα: -
- Γ' Βαθμίδα: 5

Συνεργάτες

- Με Σύμβαση/Συμβάσεις: -
- Εξωτερικοί Συνεργάτες: 4

ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ | ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΕΥΡΟΣ

Επιστημονικά Πεδία Κέντρου

- Κοινωνικές και Ανθρωπιστικές επιστήμες:
Ιστορία Δικαίου.
- Συναφή-επικουρικά: Ιστορία Θεσμών,
Πολιτική Θεωρία, Μεθοδολογία Δικαίου,
Φιλοσοφία και Κοινωνιολογία του Δικαίου,
Ανθρωπολογία του Δικαίου.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Peer-Reviewed

Αριθμός Δημοσιεύσεων:

- 1 (Λυδία Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη)
- 2 (Ηλίας Αρναούτογλου)
- 2 (Ιωάννης Χατζάκης)
- 1 (Βασίλειος-Αλέξανδρος Κόλλιας)

Conference Proceedings / Collective Volumes

Αριθμός Δημοσιεύσεων:

- 1 (Λυδία Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη)

Λοιπές Δημοσιεύσεις

Αριθμός Δημοσιεύσεων:

- 1 (Ιωάννης Χατζάκης)
- Επιμέλεια εκδόσεων:
- 1 (Λυδία Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη)

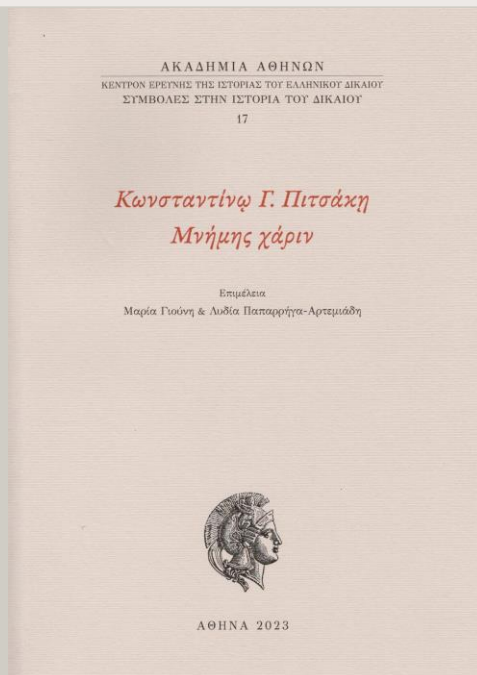
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Μαρία Γιούνη & Λυδία Παπαροήγα-Αρτεμιάδη (επιμ) [2023]

Κωνσταντίνω Γ. Πιτσάκη μνήμης χάριν. Constantinos G. Pitsakis in Memoriam, Αθήνα, σελ. 670. [Συμβολές στην Ιστορία του Δικαίου 17]

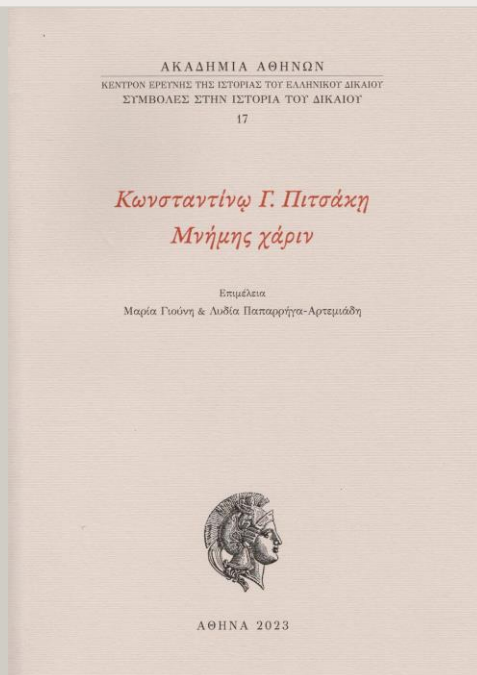
- Τιμητικός τόμος - Έκδοση του ΚΕΙΕΔ της Ακαδημίας Αθηνών με συγχρηματοδότηση της Ελληνικής Εταιρείας Ιστορίας του Δικαίου και της Εταιρείας Αξιοποίησης και Διαχείρισης περιουσίας του ΔΠΘ.
- Περιλαμβάνονται επιστημονικές συμβολές 51 επιστημόνων, Ελλήνων και ξένων, που δημοσιεύονται σε ελληνική, γαλλική, αγγλική, γερμανική γλώσσα.
- Θεματικές:

Ιστορία του βυζαντινού Δικαίου (νομική πρακτική, ερμηνευτική του δικαίου, επιρροές του βυζαντινού ποινικού και κανονικού δικαίου στον μεσαιωνικό σερβικό δίκαιο, αντιστοίχιση ορθοδόξων και ρωμαιο-καθολικών κανόνων, εξελικτική πορεία βυζαντινών νομικών θεσμών) - Χειρόγραφη παράδοση της ιστορίας των πηγών του ρωμαϊκού, βυζαντινού και μεταβυζαντινού δικαίου - Βυζαντινή ιστοριογραφία, υμνογραφία, μεταβυζαντινή εκκλησιαστική εικονογραφία - Ιστορία του μεταβυζαντινού δικαίου - Ζητήματα συνταγματισμού στη χερσόνησο του Αίμου στις αρχές του 19ου αι. - Εισδοχή του “πανδεκτισμού” στο νεοσύστατο ελληνικό κράτος και ζητήματα αστικού δικαίου των αρχών του 20ου αι. - Συνέχειες και ασυνέχειες φιλοσοφικών επιρροών, τα κυρίαρχα ιδεολογικά ρεύματα, οι διακυμάνσεις της πολιτικής ιδεολογίας, οι ανθρωπολογικές και ιστορικές παράμετροι των δικαϊκών θεσμών στο ελληνορωμαϊκό και ιουστινιάνειο δίκαιο.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Λυδία Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη [2023], «Προσπάθειες ανίχνευσης της “προοδευτικής” συμπλήρωσης του δικαίου. Στοιχεία από τις ερμηνευτικές προσεγγίσεις των βυζαντινών σχολιαστών», στον τόμο: Μ. Γιούνη & Λ. Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη (επιμ.), *Κωνσταντίνω Γ. Πιτσάκη μνήμης χάριν. Constantinos G. Pitsakis in Memoriam*, Αθήνα, σελ. 429-456.

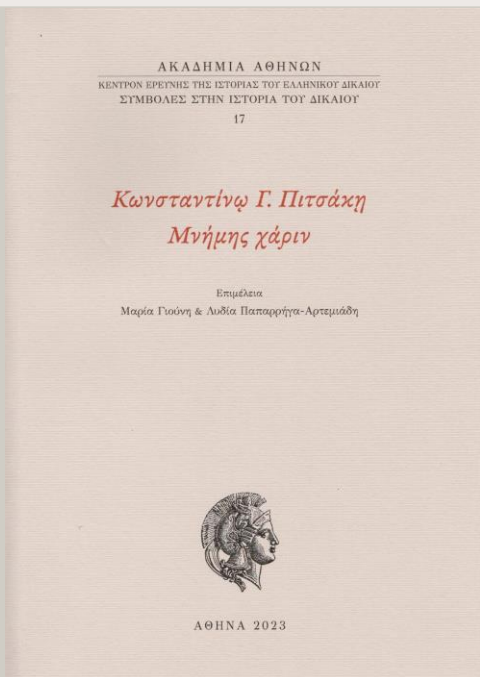

- **Βυζαντινό δίκαιο** (ερμηνευτική και μεθοδολογία του δικαίου).
- **Νομικές πηγές:** χωρία και σχόλια των Βασιλικών και της *Ecloga librorum I-X Basilicorum* (σχολιαστικό έργο του 12ου αι.).
- **Κύρια αντικείμενα διερεύνησης:** Ο εννοιολογικός προσδιορισμός της νομικής εκείνης ατέλειας που θεωρείται πραγματικό κενό του δικαίου στη βυζαντινή δικαιοταξία - Τα όρια εφαρμογής της αρχής της αναλογίας ως μορφής του δικανικού συλλογισμού που βασίζεται στη διαπίστωση των κοινών στοιχείων. Οι αναγκαίες προϋποθέσεις για την συμπληρωματική ή επικουρική εφαρμογή του εθίμου στη βυζαντινή δικαιοταξία - Η έννοια του «εύλογου» ή «φυσικού» ή «ενδεχομένου λογισμού» ως προϋπόθεση αναγωγής του εθίμου στην τιμητική θέση του νόμου κατά τη μέση βυζαντινή περίοδο.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Ηλίας Αρναούτογλου [2023], «Επίσκεψις Πανδεκτών 47.22.4. Το ελληνικό απόσπασμα», στον τόμο: Μ. Γιούνη & Λ. Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη (επιμ.), *Κωνσταντίνω Γ. Πιτσάκη μνήμης χάριν. Constantinos G. Pitsakis in Memoriam*, Αθήνα, σελ. 17-46.

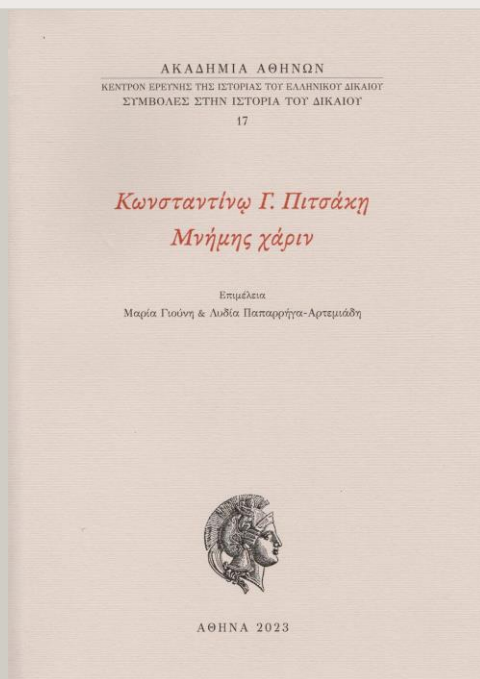
- Ελληνορωμαϊκό δίκαιο.
- Νομικές πηγές: *Πανδέκτες* 47.22.4.
- Κύρια αντικείμενα διερεύνησης: Επιχειρείται μια νέα ερμηνεία του ελληνικού αποσπάσματος στο παραπάνω χωρίο, το οποίο θεωρείται παραδοσιακά ότι διασώζει ρύθμιση του Σόλωνα για τη σωματειακή ελευθερία. Προτείνεται, μετά από μια εκτεταμένη ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και των γραμματειακών μαρτυριών, ότι το εν λόγω απόσπασμα αφορά μέρος του δικαίου των ενοχών με μια καθόλου αμελητέα δικονομική διάσταση. Επομένως θα πρέπει να απορριφθεί η σύνδεσή της με την ανύπαρκτη Σολώνεια νομοθεσία περί σωματείων.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Ιωάννης Χατζάκης [2023], «Θεραπεύοντας τη νομική απόρριψη με τον κοινωνικό ρεαλισμό: Παλλακίδες και φυσικά τέκνα στην Νάξο του 17^{ου} αιώνα. Παρατηρήσεις με αφορμή ένα ανέκδοτο έγγραφο», στον τόμο: Μ. Γιούνη & Λ. Παπαροήγα-Αρτεμιάδη (επιμ.), *Κωνσταντίνω Γ. Πιτσάκη μνήμης χάριν. Constantinos G. Pitsakis in Memoriam*, Αθήνα, σελ. 625-641.

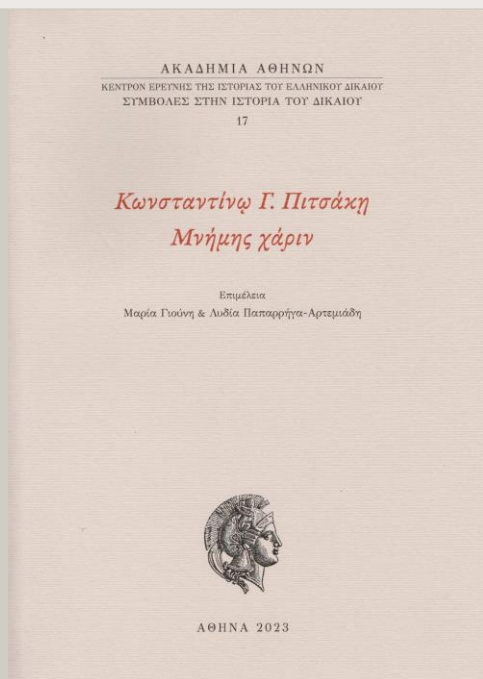
- **Χρονική περίοδος:** Οθωμανοκρατία, Βενετοκρατία.
- **Πηγές:** ανέκδοτο και δημοσιευμένο αρχειακό υλικό, νοταριακά και ιδιωτικά δικαιοπρακτικά έγγραφα, δικαστικές αποφάσεις.
- Βυζαντινό και μεταβυζαντινό δίκαιο (οικογενειακό, κληρονομικό), νόθα τέκνα. Παρατηρήσεις στους οικογενειακούς σχηματισμούς του μεταβυζαντινού κόσμου και στους εφαρμοζόμενους κανόνες δικαίου.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

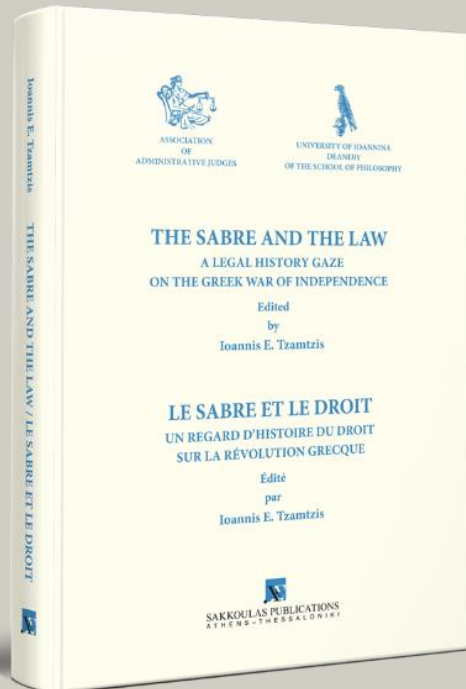
Βασίλειος-Αλέξανδρος Κόλλιας [2023], «Κανόνες δικαίου σχετικοί με την απονομή της δικαιοσύνης σε διακρατικές συνθήκες της μέσης βυζαντινής περιόδου (11^{ος}-12^{ος} αι.)», στον τόμο: Μ. Γιούνη & Λ. Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη (επιμ.), *Κωνσταντίνω Γ. Πιτσάκη μνήμης χάριν. Constantinos G. Pitsakis in Memoriam*, Αθήνα, σελ. 245-264.

- **Βυζαντινό δίκαιο.**
- **Πηγές:** Χρυσόβουλλα περιόδου μέχρι το 1204, νομοθετήματα, διακρατικές συνθήκες, ιστοριογραφικές και άλλες φιλολογικές πηγές.
- **Κύρια αντικείμενα διερεύνησης:** Συστηματική μελέτη κανόνων δικαίου που περιέχονται σε «διακρατικές» συνθήκες μεταξύ της βυζαντινής αυτοκρατορίας και ιταλικών ναυτικών ηγεμονιών και αφορούν στον τομέα οργάνωσης και απονομής της δικαιοσύνης. Αιτιολόγηση και ανάδειξη της σημασίας αυτών των κανόνων δικαίου και του τρόπου με τον οποίο αυτοί εισάγονται στην έννομη τάξη της βυζαντινής αυτοκρατορίας.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Lydia Paparriga-Artemiadi [2023], «Révolutionnaires grecs et conscience de la responsabilité nationale. Arguments juridiques en vue de la reconnaissance de l'Indépendance "parfaite"», στον τόμο: I. Tzamtzis (ed.), *Le Sabre et le Droit. Un regard d'histoire du droit sur la Révolution Grecque*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, pp. 83-151.

- Δίκαιο του νεωτέρου ελληνισμού (καποδιστριακή περίοδος).
- Νομικές πηγές: Υπόμνημα (γνωμοδότηση) Υπουργού Δικαιοσύνης Ιωάννη Γενατά προς Ιωάννη Καποδίστρια της 12.11.1829.
- Κύρια αντικείμενα διερεύνησης: Αναδρομική ισχύς των νόμων που αφορούσαν στην οργάνωση και στη διοίκηση της δικαιοσύνης - Ισχύς των προνομιακών διεθνών συνθηκών που είχαν συνομολογηθεί επί οθωμανικής αυτοκρατορίας με τις χριστιανικές χώρες της Δύσης έναντι του μέλλοντος να ιδρυθεί ελληνικού κράτους - Ειδική δωσιδικία ευρωπαίων προξένων και διαιτητών σε υποθέσεις διεκδίκησης αποζημιώσεων για σύληση εμπορικών φορτίων επί ουδετέρων πλοίων - Νομιμότητα ελληνικών θαλασίων αποκλεισμών και δήμευσης λειών.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Ilias Arnaoutoglou [2023], «A prolonged birth: the case of the unity of Greek law. A response to S. Todd», στον τόμο: Ph. Scheibelreiter (ed.), *Symposion 2022. Vorträge zur griechischen und hellenistischen Rechtsgeschichte* (Gmunden, 22.-24. August 2022), Wien, pp. 285-92.

- Αρχαία ελληνικά δίκαια.
- Μεθοδολογία της ιστορίας του δικαίου.
- Κύρια αντικείμενα διερεύνησης: Αντίκρουση της θέσης που εξέφρασε ο καθ. S. C. Todd ότι η χρήση του όρου αρχαίο ελληνικό δίκαιο έπεται του θεμελιώδους έργου του L. Mitteis το 1891. Αντιθέτως, υποστηρίζεται ότι ο εν λόγω όρος χρησιμοποιείται συμβατικά σε ευρεία κλίμακα στην ηπειρωτική Ευρώπη πολύ πριν από το 1891 και ήδη από τα τέλη του 18ου αι. Οι ιστορικοί και νομικοί του 19ου αι. είχαν πλήρη επίγνωση του περιγραφικού χαρακτήρα του όρου, ο οποίος αποδίδει τα δίκαια των ελληνικών πόλεων και ιδιαιτέρως της Αθήνας.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Ιωάννης Χατζάκης [2023], «Οικογενειακοί σχηματισμοί στον μεταβυζαντινό κόσμο: Η θέση των φυσικών τέκνων. Παρατηρήσεις με αφορμή δύο ανέκδοτα έγγραφα από την Νάξο (17^{ος} αι.)», *Ναξιακά* 12 (2022-2023), σελ. 153-173.

ΝΑΞΙΑΚΑ

ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ
ΝΑΞΙΑΚΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ

- Λατινοκρατούμενη και Οθωμανοκρατούμενη Νάξος.
- Νομικές πηγές: ανέκδοτο και δημοσιευμένο αρχειακό υλικό, νοταριακά έγγραφα, δικαστικές αποφάσεις.
- Μεταβυζαντινό δίκαιο (οικογενειακό, κληρονομικό), φυσικά τέκνα.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ

Ιωάννης Χατζάκης [2023], «Νικόλαος Ακριβός (1621-1656) και Αντώνιος Θεολογίτης (1617-1628). Οι σωζόμενες πράξεις δύο νοταρίων της Νάξου του 17ου αιώνα», *Φλέα* 79-80 (2023) σελ. 11-117.

Φλέα

ΕΡΕΥΝΑ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ

79-80

ΔΕΛΤΙΟ ΤΟΥ ΙΣΤΟΡΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΝΑΞΟΥ -ΑΡΧΑΪΚΑ-

- Οθωμανοκρατούμενη Νάξος.
- Νομικές πηγές: Ανέκδοτες νοταριακές πράξεις – Νομικός και ιστορικός σχολιασμός τους.
- Μεταβυζαντινό δίκαιο (εμπράγματο, οικογενειακό, κληρονομικό).

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

Χρηματοδοτούμενα

- Αριθμός Προγραμμάτων: 1.
- Αριθμός Εμπλεκόμενων Ερευνητών/τριών Κέντρου: 1.
- Αριθμός Συνεργαζόμενων Ερευνητών/τριών και Φορέων: 3.
- Συνολικός Προϋπολογισμός Προγραμμάτων: 50.000,00€.
- Overhead υπέρ της Επιτροπής Ερευνών: 15% επί των αμοιβών.

Μη Χρηματοδοτούμενα

- Αριθμός Προγραμμάτων: 5.
- Αριθμός Εμπλεκόμενων Ερευνητών/τριών Κέντρου: 5.
- Αριθμός Συνεργαζόμενων Ερευνητών/τριών και Φορέων: 1.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Χρηματοδοτούμενα)

Ο αυτόγραφος Νομοκάνων (Νόμιμον) του νοταρίου Θηβών Μανουήλ Μαλαξού.

Κριτική έκδοση και αποκατάσταση του αρχικού κειμένου

- **Επιστημονική Υπεύθυνος:** Λυδία Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη
- **Προϋπολογισμός και διάρκεια:** 50.000 ευρώ, πενταετές πρόγραμμα χρηματοδοτούμενο από ίδιους πόρους της Επιτροπής Ερευνών.
- **Σημασία του προγράμματος:** Ο Νομοκάνων του Μ. Μαλαξού ως νομικό πρότυπο του κανονικού και λαϊκού δικαίου των βαλκανικών χωρών αναδεικνύει το πράγματι εφαρμοζόμενο επί οθωμανοκρατίας δίκαιο, ενώ παράλληλα συνιστά πολύτιμη πηγή πληροφοριών για άλλους επιστημονικούς κλάδους πέραν της ιστορίας του δικαίου, όπως η θεολογία, η κοινωνιολογία, η ιστορία, η λαογραφία και η εξέλιξη της ελληνικής γλώσσας.
- **Πρόοδος του προγράμματος:** Έχει ολοκληρωθεί ηλεκτρονικά η εργασία της «μεταγραφής» του σωζόμενου στην Ακαδημία Αθηνών Αθηναϊκού Κώδικα 8 (580 κεφάλαια, folia 426). Επίσης έχει παραδοθεί η σχετική παλαιογραφική μελέτη επί του Αθηναϊκού Κώδικα 8. Οι ανωτέρω εργασίες ολοκληρώθηκαν εντός 1 έτους από 4 επιστημονικούς συνεργάτες υπό την εποπτεία τετραμελούς ερευνητικής ομάδας.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Μη Χρηματοδοτούμενα)

Τήρηση και παράκαμψη της οθωμανικής νομιμότητας. Υπερεξουσίες και όρια της Δραγομανίας του Στόλου με βάση ανέκδοτα έγγραφα της όψιμης οθωμανικής περιόδου

- **Επιστημονική Υπεύθυνος:** Λυδία Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη
- **Νομικές πηγές:** Γ.Α.Κ./ Ζερλέντου Κ. 42, Γ.Α.Κ./Αρχείο Μυκόνου, Εθνική Βιβλιοθήκη/Αρχείο Νάξου, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, Συλλογή Δ. Κυριαζή, Κ. 24, Εθνική Βιβλιοθήκη Γ 32
- **Πεδία έρευνας:** Οι Δραγομάνοι του οθωμανικού Στόλου ως φορείς άσκησης δημοσίας εξουσίας - Δημοσιονομικές, οικονομικές και διοικητικές αρμοδιότητες - Το πρόγραμμα της Δραγομανίας του Στόλου για τη διαμόρφωση ενιαίας νομοθεσίας στα νησιά του κεντρικού Αιγαίου - Ανάμιξη της Δραγομανίας στην επίλυση των ιδιωτικών και ποινικών διαφορών των χριστιανών υποδούλων - Δικαστική κρίση, συμβιβασμοί, αιρετοκρισίες και λοιπές δικονομικές παρεμβάσεις πριν και μετά από τη δικαστική κρίση.
- **Πρόοδος του προγράμματος:** Στο πλαίσιο του προγράμματος έχουν ήδη εκδοθεί 1 μονογραφία στη σειρά εκδόσεων του ΚΕΙΕΔ και 1 εκτεταμένη μελέτη σε Τιμητικό Τόμο. Υπό έκδοση ευρίσκεται 1 μελέτη σε Τιμητικό Τόμο. Υπό εκπόνηση τελεί έτερη μελέτη.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Μη Χρηματοδοτούμενα)

Από τον αὐτοκράτορα στον «ἀμιρᾶ τῶν πιστῶν»

- **Υπεύθυνος Προγράμματος:** Ηλίας Αρναούτογλου.
- **Διάρκεια:** 4 έτη.
- **Νομικές πηγές:** Δημοσιευμένοι πάπυροι του 7^{ου} και 8^{ου} αι. μ.Χ. στην ελληνική.
- **Πεδία έρευνας:** Στόχος του προγράμματος είναι η συλλογή των μαρτυριών που τεκμηριώνουν τη μετάβαση από τη χριστιανική έννομη τάξη στην ισλαμική. Αναδεικνύονται οι μηχανισμοί που χρησιμοποιήθηκαν για τη νομιμοποίηση της νέας δικαιοταξίας, τα πρόσωπα που στελέχωσαν σε όλα τα επίπεδα αυτούς τους μηχανισμούς και η σημασία του γλωσσικού οργάνου.
- **Πρόοδος του προγράμματος:** Υπό δημοσίευση τελεί η μονογραφία με τίτλο: *Ανθολόγιο ελληνικών νομικών κειμένων από την υστεροβυζαντινή και πρώιμη αραβική Αίγυπτο (7ος - μέσα 8ου αι. μ.Χ./1ος - μέσα 2ου αι. μ.Ε.),* σελ. 400 στη σειρά του ΚΕΙΕΔ Συμβολές στην Ιστορία του Δικαίου 18 (2024).

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Μη Χρηματοδοτούμενα)

Τα κατάλοιπα από το νοταριακό Πρωτόκολλο

και

τον Συντιχικό Κώδικα του νοταρίου Νάξου Μάρκου Σουμμαρίπα (1659-1669).

- **Υπεύθυνος Προγράμματος:** Ιωάννης Χατζάκης.
- **Διάρκεια:** 2 έτη.
- **Νομικές πηγές - Πεδία έρευνας:** Δημοσίευση, σχολιασμός και ευρετηρίαση των 300 περίπου πράξεων που συγκροτούν τους δύο Κώδικες. Αρχειακό υλικό αυξημένου ενδιαφέροντος αφού εκτός από τα συνήθη νοταριακά έγγραφα περιέχει μεγάλο αριθμό ανακριτικών πράξεων και δικαστικών αποφάσεων του τριμελούς οργάνου των Συνδίκων. Σκιαγράφηση των αρμοδιοτήτων του οργάνου των Συνδίκων και του εφαρμοζόμενου δικαίου.
- **Πρόοδος του προγράμματος:** Έχει ολοκληρωθεί η μεταγραφή των πηγών και η ευρετηρίαση του. Αναμένεται η έκδοση μίας μονογραφίας στις εκδόσεις του ΚΕΙΕΔ και δύο μελετών σε συλλογικούς τόμους.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Μη Χρηματοδοτούμενα)

Πολιτειακό-Δημόσιο δίκαιο στη μέση βυζαντινή περίοδο. Απαρχές πολιτειακής οργάνωσης.

- **Υπεύθυνος Προγράμματος:** Βασίλειος-Αλέξανδρος Κόλλιας.
- **Διάρκεια:** 3 έτη.
- **Νομικές πηγές - Πεδία έρευνας:** Μελέτη νομικών πηγών (νομοθετικών και άλλων) και ιστορικών-φιλολογικών πηγών της μέσης βυζαντινής περιόδου που συνδέονται με την οργάνωση της Πολιτείας. Διερεύνηση ιστορικών παράλληλων σε άλλους πολιτισμούς και εποχές.
- **Πρόοδος του προγράμματος:** Αναμένονται 3 δημοσιεύσεις (2 μελέτες και μια μονογραφία).

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Μη Χρηματοδοτούμενα)

Der Einfluss der Spätantike auf die staatsrechtliche Entwicklung im Mittelalter. Von der Niederlassung der germanischen Völker in Europa bis zum Reich Friedrichs II.

- Υπεύθυνη Προγράμματος: Δήμητρα Καραμπούλα.
- Διάρκεια: 4 έτη.
- Νομικές πηγές - Πεδία έρευνας: Συλλογή και παρουσίαση πηγών (νομοθετήματα, επιστολές, έργα λατινικής και ελληνικής γραμματείας, επιγραφές) της περιόδου από την είσοδο των Γερμανών (Germanen) στην Ευρωπαϊκή Ιστορία (113 π.Χ.) έως και την περίοδο αναβίωσης της Ρωμαϊκής αυτοκρατορικής ιδέας επί ηγεμονίας Φρειδερίκου Β' (1194-1250 μ.Χ.), με άξονα τα ακόλουθα ερευνητικά αντικείμενα: θεσμοί δημοσίου δικαίου, διεθνείς σχέσεις, συγκρότηση των εθνών, ίδρυση κρατών στην πρώιμη μεσαιωνική εποχή διάρθρωση της εξουσίας, πολιτειακά όργανα, πολιτικές μεταρρυθμίσεις, νομοθετική δραστηριότητα των Γερμανικών Αυτοκρατοριών / Ηγεμονιών.
- Πρόοδος του προγράμματος: Υπό εκπόνηση μία μονογραφία.

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Διαθεματικά Σεμινάρια Ιστορίας Δικαίου 2023

(συνδιοργάνωση ΚΕΙΕΔ, Νομική Σχολή ΕΚΠΑ,
ΑΠΘ, ΔΠΘ και Ελληνική Εταιρεία Ιστορίας
Δικαίου)

- Σεμινάριο I (Μάρτιος 2023). «Εις θάνατον. Δεσμώτες και βιαιοθάνατοι από το νεκροταφείο του Φαλήρου. Μια διεπιστημονική προσέγγιση». Ομιλήτριες: Αθηνά Δημοπούλου και Στέλλα Χρυσουλάκη. Συντονίστρια: Λυδία Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη.
- Σεμινάριο II (Μάιος 2023). «Η «Κοινωνία» των Επιστημών: Ρητορική, Φιλοσοφία και Δίκαιο στο Βυζάντιο του 11ου-12ου αι.». Ομιλήτριες: Δάφνη Πέννα και Μαρίνα Λουκάκη. Συντονιστές: Ιωάννης Τζαμτζής, Λυδία Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη.

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΕΙΣ

Διαθεματικά Σεμινάρια Ιστορίας Δικαίου 2023

(συνδιοργάνωση ΚΕΙΕΔ, Νομική Σχολή ΕΚΠΑ, ΑΠΘ,
ΔΠΘ και Ελληνική Εταιρεία Ιστορίας Δικαίου)

- Σεμινάριο III (Οκτώβριος 2023), «Μίμησις Βυζαντίου. Ιστορία, Ιδεολογία, Τέχνη και Δίκαιο στο νορμανδικό βασίλειο της Σικελίας (11^{ος}-12^{ος} αι.)»
Ομιλητές: Ιωάννης Χατζάκης και Πηνελόπη Μουγκογιάννη. Συντονιστές: Ελευθερία Παπαγιάννη, Λυδία Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη.
- Σεμινάριο IV (Δεκέμβριος 2023) «Κανόνες συμβίωσης και επίλυση διαφορών στην πρώιμη Κρήτη».
Ομιλητές: Μαρία Γιούνη και Άγγελος Χανιώτης. Συντονιστές: Αθηνά Δημοπούλου, Λυδία Παπαρρήγα-Αρτεμιάδη.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Λυδία Παπαροήγα-Αρτεμιάδη

- 20-22.09.2023. Αθήνα, ανακοίνωση στο διεθνές συνέδριο: La laideur : du corps physique au corps politique (Bernard LEGRAS (ANHIMA et Université Paris I : Panthéon-Sorbonne) Véronique MEHL (Université Bretagne-Sud), Petra PAKKANEN (Finnish Institute at Athens), Maria PATERA (Université de Thessalie), Jenny WALLENSTEN (Swedish Institute at Athens) με θέμα: “Des humains à la forme animale et des « morts enflés comme des tambours. Dimensions juridiques de la laideur extra naturam dans l’Antiquité et à Byzance”.
- 27.9.2023. Κομοτηνή, ανακοίνωση στη Δ' (ΙΑ) Συνάντηση Ελλήνων Βυζαντινολόγων με θέμα: “Η συμβολή των «έλασσόνων» κριτών και των νομικών συμβούλων στην εμβάθυνση του έργου απονομής της κοσμικής δικαιοσύνης κατά τη μέση βυζαντινή περίοδο”.
- 03-04.11.2023. Κομοτηνή, ανακοίνωση στην 23η Συνάντηση Ιστορίας Δικαίου στη μνήμη Κωνσταντίνου Γ. Πιτσάκη (Νομική Σχολή, ΔΠΘ) με θέμα: α) “Η μετατροπή των ιδιωτικών (μερικών) υποθέσεων σε κοινές υποθέσεις των νήσων του Αρχιπελάγους (με βάση ανέκδοτα έγγραφα της όψιμης οθωμανικής περιόδου)” και β) Παρουσίαση του τόμου *Κωνσταντίνω Γ. Πιτσάκη μνήμης χάριν*.

Colloque international
LA LAIDEUR: DU CORPS PHYSIQUE
AU CORPS POLITIQUE

Διεθνές συμπόσιο
Η ΛΑΧΗΜΙΑ: ΑΠΟ ΤΟ ΦΥΣΙΚΟ
ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΩΜΑ

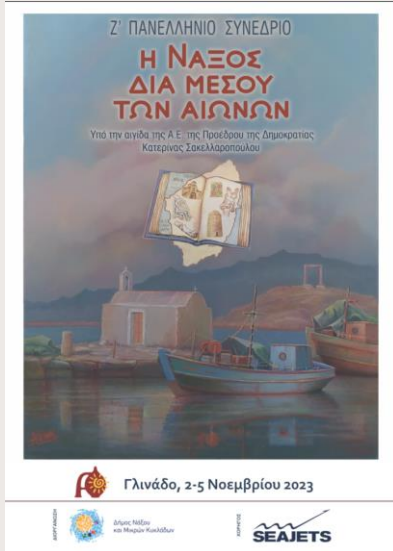
Athènes / Αθήνα
21-22/9/2023

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Ηλίας Αρναούτογλου

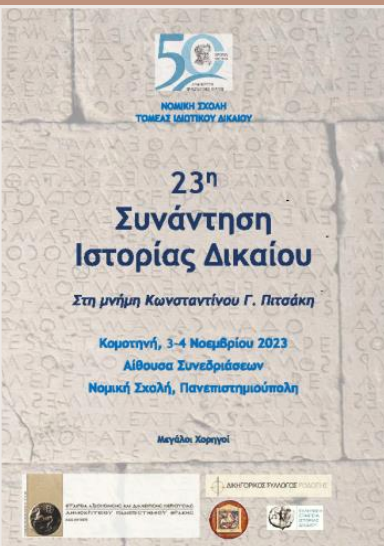
- 03.11.2023. Κομοτηνή. Ανακοίνωση στην 23^η Συνάντηση Ιστορίας Δικαίου στη μνήμη Κωνσταντίνου Γ. Πιτσάκη (Νομική Σχολή - ΔΠΘ) με θέμα: “Παρατηρήσεις σε μια πρόσφατα δημοσιευμένη επιγραφή από την Ολυμπία του 5ου αι. π.Χ. (Chiron 51 (2021))”.

Ιωάννης Χατζάκης

- 27-30.09.2023. Κομοτηνή. Ανακοίνωση στην Δ' [ΙΑ'] Συνάντηση Ελλήνων Βυζαντινολόγων, με θέμα: “Δικαιϊκές ανταλλαγές στη βενετική Κρήτη (13^{ος}-15^{ος} αιώνας). Από τον θεσμό των βυζαντινών ταβουλλαρίων σε αυτόν των «νοταρίων in scriptura greca”.
- 02-05.11.2023. Νάξος. Ανακοίνωση στο Ζ' Πανελλήνιο Συνέδριο «Η Νάξος δια μέσου των αιώνων», με θέμα: “Επιβιώσεις της ποινής της ρινοτμησίας στο μεταβυζαντινό δίκαιο. Τρεις περιπτώσεις από τη Νάξο του 17^{ου} αιώνα”.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΣΕ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

- 29.09.2023. Κομοτηνή. Ανακοίνωση στη Δ' (ΙΑ') Συνάντηση Ελλήνων Βυζαντινολόγων με θέμα: “Χρυσόβουλλα “ιατήρες” για τη θεραπεία νομικών ελαττωμάτων σε τίτλους ιδιοκτησίας εκκλησιαστικών καθιδρυμάτων τον 12^ο αιώνα”.
- 03-04.11.2023. Κομοτηνή. Ανακοίνωση στην 23^η Συνάντηση Ιστορίας Δικαίου στη μνήμη Κωνσταντίνου Γ. Πιτσάκη με θέμα: ““Εκεῖνος μὲν γὰρ σχῆμα βασιλείας εἶχεν, ἡ δὲ τὴν βασιλείαν αὐτὴν· καὶ ἡ μὲν ἐθεσμοθέτει, διώκει τὸ πᾶν, ἐπρυτάνευεν”. Ἐνα “συνταγματικού” δικαίου Χρυσόβουλλο του Αλεξίου Α' Κομνηνού για τη μητέρα του (Αύγουστος 1081)”.
- 02.12.2023. Θεσσαλονίκη. Ανακοίνωση στην Επιστημονική Ημερίδα της «Αγιορειτικής Εστίας» (“Mount Athos Center”) με θέμα: “Κατοχύρωση ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων αγιορειτικών Μονών σε μετόχια εκτός του Αγίου Όρους μέχρι το 1204”.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΕΡΓΟ

- **Ηλίας Αρναούτογλου** (27.11.2023). Εισήγηση στο Μεταπτυχιακό σεμινάριο Ιστορίας Δικαίου στη Νομική Σχολή ΕΚΠΑ με τίτλο: «Ψήγματα ‘καταλλαγής’ στην κλασική Ηλεία».
- **Ιωάννης Χατζάκης** (29.11.2023). Εισήγηση στο Μεταπτυχιακό σεμινάριο του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με θέμα: «Έγκλημα και Τιμωρία στον Μεταβυζαντινό κόσμο. Τρεις υποθέσεις από την Νάξο του 17^{ου} αιώνα».
- **Βασίλειος-Αλέξανδρος Κόλλιας** (18.10.2023). Εισήγηση στο Μεταπτυχιακό σεμινάριο του Κέντρου Βυζαντινών Ερευνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης με θέμα: «Ποιος μπορεί να αθετήσει έναν λόγο σφραγισμένο με χρυσάφι; Έκνομες ενέργειες και ποινές στα βυζαντινά χρυσόβουλλα (9^{ος}-12^{ος} αιώνας)».

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΣΕ ΕΠΙΤΡΟΠΕΣ ΚΡΙΣΗΣ

ΚΕΙΕΔ Ακαδημίας Αθηνών

Λυδία Παπαρογήγα-Αρτεμιάδη:

- Μέλος τριμελούς εισηγητικής επιτροπής για την πρόσληψη ενός ερευνητή Γ' βαθμίδας.
- Τακτικό Μέλος Επταμελούς Επιτροπής Κρίσεως για την πλήρωση της θέσης.

ΚΕΙΕΔ Ακαδημίας Αθηνών

Ιωάννης Χατζάκης:

- Μέλος τριμελούς εισηγητικής επιτροπής για την πρόσληψη ενός ερευνητή Γ' βαθμίδας.
- Τακτικό μέλος Επταμελούς Επιτροπής Κρίσεως για την πλήρωση της θέσης.

Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών – Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών

Ηλίας Αρναούτογλου:

- Μέλος τριμελούς εισηγητικής επιτροπής για την εκλογή ερευνητή Α' βαθμίδας.

Άμεσοι Στόχοι: 2024

- Υλοποίηση εξελισσόμενων Ερευνητικών Προγραμμάτων (έρευνα στις πηγές και τη βιβλιογραφία, συγγραφή μονογραφιών και μελετών, ανακοινώσεις σε συνέδρια).
- Ενίσχυση του αποτυπώματος των αποτελεσμάτων των μη χρηματοδοτούμενων προγραμμάτων (εκδόσεις).
- Διατήρηση του διεθνούς επιστημονικού αποτυπώματος του Κέντρου (έκδοση του 52^{ου} τόμου της ΕΚΕΙΕΔ).
- Διάχυση των πορισμάτων της έρευνας και προώθηση του επιστημονικού διαλόγου με άνοιγμα στο επιστημονικό και ευρύτερο κοινό (διοργάνωση Διαθεματικών Σεμιναρίων Ιστορίας Δικαίου).
- Διατήρηση και επέκταση συνεργασιών με άλλα Ανώτατα Ιδρύματα και φορείς.

ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Μακροπρόθεσμοι Στόχοι

- Ολοκλήρωση εκκρεμών ερευνητικών προγραμμάτων
- Προετοιμασία νέων Ερευνητικών Προγραμμάτων.
- Αναζήτηση νέων πηγών χρηματοδότησης (για ερευνητικά προγράμματα του ΚΕΙΕΔ).
- Ενίσχυση του δικτύου συνεργασιών του Κέντρου, εγχώριων και διεθνών.
- Ενίσχυση της στελέχωσης του Ερευνητικού Προσωπικού και βελτίωσης της υλικοτεχνικής υποδομής.

ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΟΙ
ΣΤΟΧΟΙ

σας ευχαριστώ

KENTRON EPYNNHS IΣTOPIAS EΛΛHNIKOY ΔIKAIΟΥ

Διεύθυνση: Αναγνωστοπούλου 14, 10673 Αθήνα

Τηλέφωνο: 210-3664623, -627-629, -673

E-mail: keied@academyofathens.gr

Ιστοσελίδα:

www.academyofathens.gr/el/research/centers/lawhistory
